

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि प्रहरी चौकिहरूमा सेवा सुधार

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, विशेष गरी सुनाईसम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई प्रहरी चौकिहरूमा अधिकारीहरूसँग कुराकानी गर्न गाह्रो छ। सबै नभए पनि अधिकांश कानून कार्यान्वयन अधिकारीहरू सांकेतिक भाषा प्रयोग गर्न वा बुझ्न असक्षम छन्। यसरी सहज रूपमा कुराकानी हुन नसक्दा सुनाईसम्बन्धी अपाङ्गता भएका उजुरीकर्ताहरूले उनीहरूको समस्याको समाधान प्राप्त गर्दैनन्। यस समस्यालाई सांकेतिक भाषा अनुवादकहरूको सेवा प्रयोग गरेर संबोधन गर्न सकिन्छ। यद्यपि, सांकेतिक भाषा अनुवादकहरूको संख्या निकै कम रहेको छ। व्यापक माग र सिमित आपूर्तिलाई सम्बोधन गर्न आईसीटीको प्रयोग गर्न सकिन्छ।

सिफारिशहरूको सारांश

- तत्काल गरिनु पर्ने: अल्पकालिन अवधिमा गरिनुपर्ने कार्यहरू (तल उल्लेख भएका) लाई सहजीकरण गर्न पुलिस चौकिहरूमा सार्वजनिक वाइफाई उपलब्ध गराइयोस।
- अल्पकालिन रूपमा गरिनुपर्ने: देशका सम्पूर्ण सांकेतिक भाषा अनुवादकहरूको उनीहरूलाई सम्पर्क गर्न आवश्यक जानकारीसहितको सूची तयार गर्नेहोस। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई भिडियो कल मार्फत उक्त सूचिमा भएका अनुवादकहरूबाट भाषा अनुवाद सहायता प्राप्त गर्न प्रहरी चौकिहरूमा सार्वजनिक वाइफाई प्रयोग गर्न अनुमती प्रदान गरियोस। प्रहरी चौकिहरूमा सार्वजनिक वाइफाई प्रयोग गरेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गर्नेहोस् (उदाहरण, पहिले लग इनमा एक पटकको इनपुट) र तिनीहरूको वाईफाई प्रयोगलाई प्राथमिकता दिनुहोस्।
- दिर्घकालिन रूपमा गरिनुपर्ने: अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि पूर्व भूक्तानी भएका डिजिटल परिचय पत्र शुरुवात गरियोस, जुन परिचय पत्र कानून कार्यान्वयन अधिकारीहरूले परिचयपत्रबाहकको आवश्यकताहरू पहिचान गर्न र प्राथमिकताका साथ वाइफाई पहुँचको लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ।

अनुसन्धान

- LIRNEasia** ले नेपालमा १५ देखि ६५ वर्ष उमेर समूहका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका विचमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको पहुँच तथा प्रयोगका बारेमा बुझ्नका लागि सम्पूर्ण देशकै प्रतिनिधित्व हुने गरी सर्वेक्षण सञ्चालन गरेको थियो। सन् २०१८ को अगष्ट देखि अक्टुबरको विचमा सात वटै प्रदेशलाई समेट्ने गरी १०० वटा भिन्न भिन्न वडाहरूका ४०० वटा घरहरूका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूसँग अर्न्तवार्ता गरिएको थियो। अर्न्तवार्ताको प्रश्नावली अपाङ्गताका प्रश्नसम्बन्धी वाशिगटन समूहमा आधारित थियो। सर्वेक्षणको परिणामले ९५ प्रतिशत आत्मविश्वास अन्तर र घनात्मक/कृणात्मक ± ९.८ वुटिको सम्भावना सहित राष्ट्रिय प्रतिनिधित्व गर्दछ।
- LIRNEasia** ले प्रदेश १, २, ३ र ५ का शहरी र ग्रामीण क्षेत्रमा गुणात्मक अनुसन्धान सञ्चालन गर्‍यो। यो अनुसन्धान नेपालमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको कसरी स्वतन्त्र जीवन सुनिश्चित गर्न मद्दत गर्न सक्छ भन्ने बुझ्नका लागि तयार गरिएको थियो। १७४ जना अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ९ जना मुख्य सूचनादाताहरूसँगको अर्न्तवार्तामा उठेका मुख्य विषयवस्तुहरूको पहिचानका लागि ग्राउन्डेड सिद्धान्त (Grounded Theory) अवलम्बन गरिएको थियो।

मुख्य निष्कर्षहरू

- १५-६५ उमेर समूहका १.६ प्रतिशत जनसंख्या अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेका छन्।
- ४३ प्रतिशत सँग अपाङ्गता परिचयपत्र छ।
- ५४ प्रतिशतले विद्यालय गएका छैनन् भने २६ प्रतिशतले प्राथमिक शिक्षा मात्र प्राप्त गरेका छन्। अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि कुनै पनि किसिमको समाधान अवलम्बन गरिँदा यस्तो व्यापक अशिक्षा तर्फ ध्यान दिनु पर्छ।
- सरकारी तथा अन्य अधिकारीसँग कुराकानी गर्न असक्षम हुनु एक प्रमुख मुद्दाको रूपमा देखियो:

“हामी के भन्न खोजिरहेका छौं भनेर पुलिसले बुझ्न सक्दैन। त्यस्तो अवस्थामा हामीलाई अनुवादक आवश्यक हुन्छ। (श्रवण अपाङ्गता, महिला, बिराटनगर)

“हामी बोल्न नसक्ने हुँदा हामीले अरूसँग कुराकानी गर्न कागजमा लेख्नु पर्छ। मेरो लेखाई पनि नराम्रो भएकाले यदि उनीहरूले मैले लेखेको कुरा बुझ्ने भने मैले के भन्न खोजिरहेको छु भन्ने अनुवाद गर्नका लागि भाषा अनुवादकलाई बोलाउनुपर्छ।” (श्रवण अपाङ्गता, पुरुष, कमल गाँउपालिका)

थप जानकारीकोलागि सम्पर्क <http://bit.ly/NPtech4PWD>

थप जानकारीकोलागि सम्पर्क

बाबु राम अर्याल अध्यक्ष सेन्टर फर ल एण्ड टेक्नोलोजी
baburam@cltnepal.com | ९७७ ९८५१०४८४०९

प्रा.डा. रोहन समराजिबा अध्यक्ष लर्न एसिया
rohan@lirneasia.net | ९४ ७७३५२३६९

